

Edukacja muzyczna w klasach I –III ma bardzo duże znaczenie. Muzyka rozwija percepcję słuchową, sferę emocjonalną, wrażliwość estetyczną, a także aktywizuje postawę twórczą. Wychowanie muzyczne powinno opierać się na następujących formach aktywności dzieci:

- śpiew;
- ruch przy muzyce;
- gra na instrumentach;
- aktywne słuchanie muzyki;
- tworzenie muzyki.

Śpiew wpływa pozytywnie na fizyczny rozwój dziecka: wzmacnia aparat głosowy, dotlenia organizm, wyzwała naturalną potrzebę ekspresji, wpływa dodatnio na system nerwowy. Podczas nauki śpiewania piosenek bardzo ważne są ćwiczenia prawidłowego oddechu, ćwiczenia artykulacji, dykcji i intonacji.

Przykłady zabaw ćwiczących oddech:

- „Węże”- dzieci leżą na plecach, ręce złożone na przeponie – długi wydech na głosce „s”
- „Bańki mydlane” – wdmuchiwanie przez słomkę powietrza.
- „Spacer po łące” – głębokie wdychanie zapachu kwiatów,
- „Zmęczony piesek” – w pozycji stojącej dzieci kładą dłoń na przeponie i naśladują odgłos „sapania psa”
- „Konik” – klaskanie, prychanie
- „Traktor”/”Warczący pies” – wdech i długie „trrrrr” lub „wrrrrr”

Ruch przy muzyce

Ruch należy do naturalnych potrzeb dziecka. Jest też podstawową formą reagowania na otaczający świat dźwięków.

Zabawy ruchowe ze śpiewem można podzielić na:

- zabawy ilustracyjne;
- zabawy rytmiczne;
- zabawy taneczne.

Przykład zabawy ilustracyjnej

Inscenizacja tekstu piosenki „Mikołaj”

1. Mikołaj, Mikołaj jedzie samochodem,
bo gdzieś zgubił saneczki w tę mroźną pogodę.

Ref. Hu – hu – ha, tra – la – la

Co to za Mikołaj?

2. Mikołaj, Mikołaj lat ma już bez liku,
a prezenty dziś wiezie dzieciom w bagażniku.

Ref. Hu...

Przykład zabawy rytmicznej

- „Echo” - nauczyciel wystukuje na instrumencie perkusyjnym krótkie rytmy. Dzieci powtarzają je na zasadzie echa np. klaszcząc w dłonie.

- „Kaloszowy marsz” – nauczyciel wystukuje krótkie rytmy, które dzieci powtarzają tupiąc nogami.

Do zabaw tanecznych wybieramy piosenki w prostym rytmie tanecznym. W układach ruchowych stosujemy znane dzieciom kroki. Zabawy te przygotowują do nauki tańców. Przy okazji zabawy tanecznej można wykorzystać również rekwizyty (chusty, pałeczki itp.)

Gra na instrumentach

Dzięki instrumentom kształtuje się wrażliwość dziecka, rozwija poczucie rytmu. Instrumenty dają możliwość obserwowania różnicy wysokości dźwięków, rozwijają wyobraźnię muzyczną i inwencję twórczą dziecka. Gra

na instrumentach wpływa na koncentrację uwagi i zdyscyplinowanie. Jest to forma bardzo atrakcyjna dla dzieci, zawsze spotyka się z entuzjazmem i radością.

Przykłady wykorzystania instrumentów perkusyjnych podczas zabaw:

- *naśladowanie odgłosów natury, np.: deszcz, wiatr, burza*
- *powtarzanie rytmów zaproponowanych przez inne osoby*
- *tworzenie akompaniamentu do piosenki*

Tworzenie muzyki

Muzyka jest dziedziną, która sprzyja twórczej wypowiedzi dziecka poprzez słowo, śpiew, ruch. Wypowiadając się głosem czy ruchem, tworzy swoje pierwsze „dzieła muzyczne”. Podczas zajęć muzycznych należy proponować uczniom działania otwarte i prowokować je do kreatywnych zachowań przy muzyce.

- *Przykłady zabaw:*
„Echo” – dzieci podzielone na dwie grupy pozdrawiają się wzajemnie wymyślonymi okrzykami np. hej, hej, hej. Grupa powtarza okrzyk, a potem wymyśla swój
- *„Powiedz inaczej” – dzieci mówią tę samą wyliczankę, ale zmieniając rytm, tempo, intonację, dynamikę lub barwę*
- *„Zaśpiewaj swoje imię”*
- *„Taniec śnieżynek” – nagranie A. Vivaldi „Zima” – dzieci z szyfonowymi chustkami ruchem odzwierciedlają muzykę*

Aktywne słuchanie muzyki

Dla rozwoju dziecka ważna jest percepcja słuchowa. Dlatego na etapie nauczania początkowego należy wprowadzać ćwiczenia słuchowe. Realizujemy je w formie różnych zabaw np. rozpoznawanie odgłosów przyrody, sprzętów domowych, odgłosów zwierząt, ruchu ulicznego. Dzieci mogą też rozpoznawać ścieżki dźwiękowe z popularnych bajek i podawać ich tytuły. Do słuchania warto wykorzystywać utwory o tematyce związanej z porami roku np. cykl „Cztery pory roku” A. Vivaldiego. Aby skłonić dzieci do uważnego słuchania, można wiązać przebieg utworu z treścią pozamuzyczną.

Oto kilka możliwości:

- *słuchanie utworu poprzedzone krótkim opowiadaniem nauczycielki*
- *wybieranie ilustracji „pasującej” do słuchanego utworu*
- *proponowanie tytułu do słuchanego utworu*
- *skojarzenia pozamuzyczne wyrażone w plastyce*

Utwory słuchane z płyt powinny być krótkie, o bardzo wyraźnym charakterze i nastroju.

Utwory muzyki klasycznej do wykorzystania podczas zajęć:

„Taniec kurcząt w skorupkach” – M. Musorgski – ruch przy muzyce
„Jesień” A. Vivaldi – rytmiczne przesuwanie kartek, rysowanie elementów związanych z jesienią
„Taniec węgierski” J. Brahms – masowanie pleców kolegi w rytmie muzyki
„Cztery pory roku” Vivaldi – malowanie muzyki, ruch przy muzyce, ćwiczenia relaksacyjne
„Peer Gynt” E. Grieg – malowanie muzyki, proponowanie tytułu, relaksacja
„Marsz turecki” W. A. Mozart – akompaniament z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych
„Marsz Radeckiego” J. Strauss – zabawa taneczna

Opracowały:
M. Kosacka – Mińkowska
J. Gietek